

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Die Handschriften der Badischen Landesbibliothek in Karlsruhe

Die Reichenauer Handschriften - Die Pergamenthandschriften

Badische Landesbibliothek

Wiesbaden, 1970

Aug. perg. 259

[urn:nbn:de:bsz:31-8357](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-8357)

nachgebunden; 103—126 = 2 Quaternionen ·X⁹·XI⁹.; 127.128|129.130
= 1 Binio ·XII⁹.;

131. 132. 133. 134. 135. 136. 137 | 138. 139. 140. 141. 142. 143. x.

Quaestiones et Responsiones super IIII libros Sententiarum.

f. 3, 1 Queritur vtrum theologia sit scientia. Responsio. proprie loquendo debet dici sapientia ... (31' 2) ... perducatur deus qui est benedictus in secula Amen.

Explicit. liber. primus de trinitate. que est deus.

Incipit. secundus. de rerum creacione.

Queritur utrum creacio esse possit ... (61' 1) ... in secula Benedictus Amen.

Explicit. liber. secundus. Incipit. 3us de incarnatione verbi

Queritur utrum incarnacio fuerit possibilis ... (104' 1) ... benedictus in secula. Amen.

Explicit liber. 3us. Incipit quartus de sacramentis. D'I.

Queritur quid sit sacramentum ... (143, 1) ... disponente qui est benedictus in secula Amen.

Explicit liber quartus; Et per consequens quaestiones super. IIII^{or} libros sententiarum a quodam lectore. ordinis predicatorum. secundum veritatem ex diuersorum magistrorum opinionibus collecte.

143, 1—143' 1 sind Einschaltungen.

Farbige Initialen. — 1' Martinus Heß procurator cur(ie) Constan, darunter mit der Feder gezeichnet sein Wappen, das auch auf der Kehrseite des hinteren Deckblattes sich findet (wie in cod. XXX).

2' In isto volumine continentur conclusiones super. IIII^{or} libros sententiarum a quodam lectore ordinis predicatorum secundum veritatem ex diuersorum magistrorum opinionibus collecte, Item liber penitentialis amagō | a magistro Johanne de Deo editus, ex ueteri veteri et nouo testamento et iure canonico fideliter comprobatus

Holzdeckel mit grünlichem gepressten Leder überzogen, vorn 5 Metallbuckeln, hinten (von 5 noch) 2 Metallbuckeln; 1 Lederspange mit Metall beschlagen.

+ CCLIX. 165 f. (1 c., 25/24 l.) 184 × 135, s. IX.

f. 1—16 = 2 Quaternionen; 17—22 = 1 Ternio; 23—62 = 5 Quaternionen; 63. 64. 65. 66. 67. x | 68. x. 69. 70. 71. 72; 73—96

= 3 Quaternionen; 97—108 = 3 Binionen; 109—110 = 1 Unio; 111—142 = 4 Quaternionen; 143—146 = 1 Binio;

147.x.148.149.150 | 151.152.x.153.x;

154—161 = 1 Quaternio; 162—165 = 1 Binio.

f. 1 I(n) nomine domini

Omnipotens eterne deus spes vnica mundi = *Sedul. 1, 60.*

Alleluia Dilexi quoniam exaudiuit uocem meam cf. *Psalm. 114, 1.*

Tropus ad introitum Aspicientes querentes Ihesum assendentem | in celum celsum uerum dominum euntem | quid nam aspicitis in celum rex regum | deus iudex iustus omnium sic ueniet quem | admodum uidistis eum ascendem | ad patrem omnipotentem arbitrem | uiuentem et regnantem uerum dominum | omnium Ihesum ascendentem in celum | Alleuemus omnes nos ladens pio Ihesu | Xpisto nostro domino deo *Alleluia*;

Gregorii M. expositio euangeliorum.

1' In Xpisti nomine incipit expositio sancti eu(an)gelii aedita a Gregorio pape urbis Rome | Matheus. sicut. in ordine. primus. ponitur. ita euuangelium. Ebreo. sermone. in Iudea. primum. scripsit. euuangelium. Id est bonum. nuntium, ... (35) ... In Galilea in monte eum uidebitis Ost de p(o)pulo Iudeorum conuersum ad gentes.

Explicit expositio sancti euangelii secundum Matheum

Incipit secundum Marcum; Per paraliticum. totum genus humanum ... (45) ... Noli alta sapere sed time; Id est noli extolli in superstitionem; explicit secundum Marcum;

Incipit secundum Lucam;

45' Simile est regnum caelorum fermento quod acceptum mulier abscondit in farina; ... (48) ... Nam homines secundum mensuram accipiunt gratiam spiritus sancti;

Explicit expositio secundum Lucam; incipit secundum Iohannem

In principio erat uerbum. In principio omnia in ipso Inc(o)hantur siue finiuntur; ... (66') ... ubique sine metu . ubi uoluerint ingredi possunt; In prefacione .IIII. euangelistarum.

67 Nouum opus facere me cogis. (*Hieronym. praef. in IV euangelia, t. X c. 659 sqq.*) id est prouocas uel conpellis. arbiter. iudex. edicta. exposita. tradita ... (72') ... Aloa. arbor odoris suauissimi ac summi. denique lignum ipsius uice thimiamatum altaribus adoletur unde et nomen traxisse creditur;

73 Prologus. Id est prefatio et dicta prefatio quasi *prelocutio*. *Proemium est initium dicendi*; Sunt *proemia principia librorum* ... *iperaspistes. id est protector.*

Incipit de libro Genesis. Bresid Ebraice. Genesis Grece. generatio Latine. (73') In principio fecit deus cælum et terram; Plerique estimant sicut in altercatione quoque Iasonis Papilii scriptum esse et Tertullianus in libro contra Praxean disputat. nec non et Ilarius in expositione cuiusdam psalmi adfirmat ... ex principiis eorum nomina inponant; = *Hieronym. liber quaestionum Hebraicarum in Genesim t. III 1 c. 305—306.* In principio. id est in ordine creaturarum cælum et terram. id est informem materiam (74) unde caelestia et terrestria formata sunt. Inanis inutilis. uacua id est ornatu. *Spiritus dei ferebatur id est providentia qualiter cuncta creasset*; ... Augustinus in libro ciuitatis dei ... (76) ... *Rennuere. effugere. uel contra dicere*;

In Exodo. Helles moth. Hębraice. Exodus Grece. exitus Latine.; Lateres. tegulę ... (78') ... *Sub tecto testimonii. id est tabernaculi*;

In Leuitico. Uaieera. Hebraice. Leuiticus. Grece. ministerialis. Latine. quia. ministeria sacerdotum in eo descripta sunt ... (79') ... *Siliqua uicesima pars. est solidi ab arbore. cuius nomen est uocabulum tenens*; In libro Numeri.

80 Uaiedaber. id est numerus. quia in eo numerantur filii Israhel; ... (80') ... *ab occidente et septemtrione similiter.* In Deuteronomio

81 Hella deabarim. Hębraice Deuteronomium Grece secunda lex. Latine ... (81') ... *Thesaurus arenarum. terrena sapientia*;

In prologo Hiesu Naue.

Tandem. postremo. uel postmodum ... (82) ... *Quippe. certe. nimirum. sine dubio*; In libro Iosue.

Fateor. confiteor ... *pitatiis. modicis. coriolis uel palastris.* In libro iustorum in annalibus Israhelitarum; *Decreuit. constituit* ... *nouellis. ouibus unius. anni. qui nec dum generant*; In libro Iudicum. *Iudas ascendens* ... (82') ... *ducentes choros. In choro. tenentes manum inuicem*; In libro. Ruth.

(E)lementa. littere cum uoce pronuntiantur. *caracteribus durchstrichen* (83) *figuris. onfecta. debili.* ... *cedo. iure pro dono. id est locum do. prodono. legi.* In prologo. Regum.

(E)lementa. litterę. cum uoce. pronuntiantur *caracteribus. figuris. Samaritani* ... (84) .. *Sapientia Salomonis apud Hebreos non inuenitur. quod antea nesciebam.* In LXX et in Latinis codicibus;

In libro Regum;

(R)amatha. ciuitas ipsa. que in ueteri translatione (84') Aromatica dicitur ... (94) ... Hurias. In libro .III. ... (97) ... Domus. heburnea. alia editio. domus. heboea. In libro. IIII *Per turbinem in caelum.* turbo est uolubilitas uentorum ... (98') ... Et locutus est cum eo iudicium. id est increpauit illum. alia editio et iudicabit illum.

99 In libro Debreamin. id est uerba dierum. Philistim autem pugnant ... (99') ... commissuras. iuncturas; In libro. Parapomenon Purpura. a puritate lucis ... (100') ... Exedra. adiacens domus

101 Incipit prologus libri. Salomonis

Pre ualitudine. ualitudo dicta. a ualendo. siue bene. siue male Potissimum. meliorem siue optimum. uel satis firmum ... In libro Prouerbiorum. quem Hebrei Masloh uocant. Greci Parabolas. Latini Prouerbia. ... (103) ... Stragula. uestis est discolor. qui in manu artificis diuersae uarietate distinguitur; Dicta autem quod haec in statu et in amictu apta fit, In (li)bro Coelestis qui Grece Aeclesiasten. Latine concionator.

103' Lustrans. circumspiciens ... uel inluminans ... (104) ... Ydria. uas aquatile. Rota super cisternam rota que ponitur super puteum ad hauriendam aquam;

In libro Sira sirim. id est Canticum canticorum Ubi per epithalamum carmen coniunctionem Xpisti et ecclesie mystice canit ... (104') ... Equitatu (105) meo. alia editio equae meae; De hoc autem Pomponius in expositione huius operis dicit ... (106') ... In libro Sapientie. (107) Exors. extra sortem ... Spuria. uitulamiⁿa. Augustinus in libro secundo de doctrina Xp(ist)iana ... (107') ... Insperate. de hoc quod non speratur in traditione

In libro Hiesu. (Naue. *durchstrichen*) filii Sirac qui Aeclesiasticus appellatur.

Dictus autem Eclesiasticus eo quod totius ecclesie disciplina ... (112) ... Uasa castrorum. arma exercitus. Milicie celi dominus quod bella futura (112') possint providere in sole et luna.

In prologo Iob.

Obelus. uirgula iacens; ... (113) ... Scatebat. ebulliebat.

Item in alio in prologo

Beatus Iob qui certamina spiritalis pugne sustinuit ... erat Moyses mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra; In libro Iob.

Hus. terra gentilium est ... (118) ... Conventus. frequentia concinentium De hoc contu. Gregorius ... (119') ... non ea sicut in Ara-

bico sermone inuenta sunt ponere sed in *Latinum eloquium uersa aptius demonstrare.*

In (li)bro Tobiae. Inpertire. dare tribuere ... (120') ... *Non ex-
cidit. non est elapsum. uel non deficit esse in memoria.*

In (li)bro Iudid. Lugubriciuncula. unius noctis uigilantia ... (121)
... *cincinnas. crines.*

In (li)bro. Ester. Inclitus. Grecum (121') *nomen est Grecum ...
(123) ... Adminuculi. adiutores; In Estra. libro. I.*

Anno UII. Ataxersis prima die mensis primi Estras et scriba legis
dei ... (124) ... *Coetu. multitudine collectione. uel. conuentu; In libro. II.*

Anno XX. Artaxersis. Neemias ... (124') ... *obiugat. increpat.
corrigit. monet*

In libro Machabeorum; Gimnasium ... (126) ... *In prologo
Esaie. Conitio. arbitror. uel estimo ... Obtractione. detractio. In
Esaia. Fota. nutrita. uel curata ... (131) ... que torqueat in suppliciis
constitutos. In Ieremia. Priusquam te formare. et cetera. uocauit ea ...
(132) ... extabescit. languescit. flet plus quam tabuit. In Ezechiel. Et
factum est ... (135') ... profana. loco non sacra.*

In prologo Danihelis.

Repudiatus. reiectus. contemptus ... (136) ... *Cadunt. Errant uel
decurrent. In libro. Danihelis.*

(T)erra Sennaar. locus est Babilonis ... (137) ... *Artabe. tres ar-
tabe. X. modios. faciunt. In Oseae. Comma. particula ... (138) ...
Abies. arbor dicta. quia pre ceteris arboribus longe eat. In Iohel. Erugo
... (139) ... Uallis concisionis. id est iudicii. In Amos. Uertix. Carmeli
... (140) ... Tabescit. attenuatur. In Abdia | Conticuisses. ta-
cuisses ... Iugiter perseueranter. In Iona. | Tharsis. mare. uel pelagus
... amabilis eius.*

In Michaeam. Decurrunt in preceps ... (140') ... *conprendens.
In Naum. Deus. æmulator. uox prophete ... (141) ... Subegit. domat.
In Abbaeuc. Onus quod uidit Abbaeuc ... Scateat. ebbulliat.*

In Sophonia. Et nomin. i. a edituorum ... (141') ... *Nugus uanus.
fatuus est. autem nomen Hebreum. In Aggeo. Pertusum. perforatum
... Lagoenas. alia edicio anforas. In Zacharia. Exercituum. in Hebreo
positum est Sabaoth ... (142') ... Preruptio. precipium. alia editio
pruruptioe chaos habet. In Malachia. In manu Malachie ... liber
memorie anathemate. alia editio habet. ne forte percutiam terram.
funditus.*

143 In Actibus apostolorum. Theophilus interpretatur. dei amator. uel a deo amatus ... (144') ... Mansit autem in suo conducto. id est In suo ospitio quod sibi ipse conduxerat; In epistola. Iacob; apostoli Hesitans. dubitans ... Serotinum. tardum; In Petri apostoli. Discrimine. discretionē. uel periculum. alia editio sine acceptione personarum habet ... (145) ... elementa. ignis. aer. aqua. terra; In Iohannis apostoli. Anticristus. ... Inuisibili. Pseudo prophete. hi sunt de quibus dominus dixit. adten(r. Rand flomni.)te a falsis prophetis et cetera. In Iohanne. II Senior. seniore se ipsum dicit Iohannem. haue. aduerbium salutantis; In eiu(s)dem III. senior id est Iohannes ... (145') ... insaniens. In Iude. apostoli. Iudas apostolus. ipse est et Taddeus ... qui facit malos. In Apocalypsisⁿ Iohannis. Apocalipsisⁿ. autem ex Greco ... (148') ... spiritalis tamen gratiae sunt fulgentes; Incipit prefatio. Queritur quare post euangelium apostolus has ephystolas ad singulas ecclesias destinare ... (149) ... ad confirmandos. uos. | ꝥ epistolę beati Pauli. ad Rom. epystola. Grece. Latine super missa dicitur ... (150) ... utrum in Spaniam fuerit incertum habetur; In Corinthis Scisma. ab scissura ... (151') ... in celis et in terra nominatur Ad Corinthios. II. non est in illo est et non. id est nulla est in illo ambiguitas. obiugatio. increpatio. Uersutia.

[Eingeschoben 152 spätere Hand Commentarius in Psalm. VI—LV.

Sextus psalmus pro octaua pretitulatur. S. Xpiſti aduentum quando finita seculi epdomada ad iudicandum uenerit ... (153') ... LXV... pressuram uite presentis. in qua allophili. i. omnes impii. uerum David Xpistum uidelicet in menbris suis persequendo retinent.]

154 torta. sententia., et dictus. uersutus ... (154') ... Seditio. tumultus. discordia. disceptatio. Ad Calatas. Non adquieni carni et sanguini. uocatus per gratiam (153) statim suscepit ... (156) ... stigmata. cicatrices plagarum. Ad E//phe//ios. Restaurans omnia in Xpisto que In celis sunt ... (157') ... profitetur. uel obsequium facit; Ad Filippenses In omni pretorio ... (158) ... pudica; abstinens. alia editio magnifica; Ad Tesolonicenses A contribulibus ... (158') ... quicquid sobrie et benedictum fuerit retinendum; Ad eosdem. II. | Quoniam nisi uenerit discessio ... (159) ... curiosus ascultatur; Ad Colosenses. Qui dignos nos ... (159') ... hoc redimere tempus; Ad Timotheum | Genealogiis interminatis ... (160) ... anur. mulier aetate decrepita |

Ad Timotheum; potens est depositum meum (160') seruare in illum diem ... (162) ... quia quod cupiuit implere non potuit; Ad

Titum. | Oportet episcopum sine crimine esse; ... (162') ... falli enim prophetam impossibile est; | Ad Filippenses (*lies Filemonem*). Paulus uinctus ... uincula non recusat; Ad Hebreos | Multifariam ... (164') ... iuste fornicator suppliciiis adficitur. *Über das Glossenwerk (dasselbe wie in IC Rz und CCXLVIII) s. A. Holtzmann, Germania VIII (1863) S. 397—404. W. Foerster und E. Koschwitz, Altfranzös. Übungsbuch* ¹ (1884) ² (1902) S. 27—34.

Octo sunt principalia uitia que humanum infestant genus ... (165) ... De superbia contemptus. inuidia inhobedientia. blasphemiæ murmuratio. detractio. Prudentia est ... distribuunt; cf. *Eutropii epistola ad Petrum papam de octo uitiiis, Migne LXXX c. 9 D.*

Sequenz in Circumcisione domini, s. X ex.

165' Laudē mirandum digna prosequamur regem ... ligamento legalium solueret = *Chevalier 10269. Cl. Blume, Analecta hymnica XXXIV (1900) S. 13 n. 5, 1—4^b.*

Natinitas tua

Natiuitas tua dei genitrix uirgo

Drei Zeilen leer, dann Natiuitas tua dei genitrix uirgo gaudium annunciauit uni|uerso mundo ex te enim ortus est sol iusticie Xpistus deus noster.; mit Neumen.

Andere Hand et confundens morte | fre | fe a sa

1 . liber monasterii Augie maioris.

Schild *Exposicio* quedam Gregory In ewan(ge)lia | *Interpretacio* seu *exposicio* specialium | *vocabulorum* veteris ac noui | *testamenti* *Holzdeckel mit grauem Beschläge überzogen; das Beschläge ab.*

+ **CCLIX.** 394 f. (1—391 zu 2 c., f. 1—22 zu 31 l., 23^r 28 l., 24—296 zu 26 l., 297—391 zu 27 l., 392^r—394^v 1 c., 392^r zu 16 l., 393^v—394^v zu 22 l.) 183 X 132, s. XIV.

f. (1) | x; 1—10 = 1 Quinio;

x. 11. 12. 13. 14. 15. 16 | 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23;

24—83 = 5 Senionen; 84. 85. 86. 87. 88. 89 | 90. 91. x. 92. 93. 94; 95—

238 = 12 Senionen; 239—248 = 1 Quinio; 249—392 = 12 Senionen; 394 | 393 verkehrt geheftet.